

Poglavlje 9., Zaštita metala prevlakama daje detaljan pregled pripreme površine koju treba štiti, što uključuje obradu površina mehanički, kemijski i elektrokemijski, kao i ostale popratne procese. Opisane su katodne i anodne prevlake te postupci njihovog dobivanja. Dane su reakcijske sheme, opisana oprema, utjecaj faktora na kvalitetu prevlake i ravnomjernost pokrivanja. Ukratko, ali jasno, opisani su ostali postupci prevlačenja metalom (vruće uranjanje, prskanjem rastaljenog metala, obrada difuzijom, platiniranje, ionska izmjena, nanošenje prevlaka iz parne faze, oksidne prevlake, fosfatiranje te organske prevlake).

Završno, **V. poglavlje, Korozija, zaštita i okoliš** iznimno je važno jer nas suočava s utjecajem kako korozije tako i primjene zaštite od korozije na okoliš. Ukazuje se na povezanost okoliša koji utječe na koroziju te na probleme koje korozija donosi okolišu. Daje se i

osvrt na moguću štetnost metoda štíćenja od korozije na okoliš te potrebu iznalaženja inhibitora koji bi bili ekološki prihvatljivi. Na kraju, može se reći da upravo to posljednje poglavlje ukazuje na važnost poznavanja svega onoga što ovaj udžbenik pruža, jer **“Okoliš je neprocjenjiv i naša zadaća je štiti ga.”** (Citat E.S.-L.)

Udžbenik je popraćen **Literaturom**, koja sa 78 citata solidno pokriva građu knjige, te **Kazalom** koje olakšava pronalaženje željenog pojma.

Svakako treba pozdraviti pojavljivanje ovog udžbenika, koji će sigurno biti koristan ne samo studentima koji slušaju kolegij kojem je namijenjen nego i svima koji se u radu susreću s problemima korozije i zaštite.

Ljerka Duić

osvrti

Odnos znanosti i inflacije*

Guste Santini

Rifin d. o. o., Pantovčak 192a, 10 000 Zagreb

“Povežite koliko god hoćete dilihansi, nećete dobiti vlak.”

J. A. Schumpeter

“Čitav svijet živi od daha male školske djece. Od svete stvari poučavanja djece ne smije nas odvući čak ni djelo poput gradnje hrama.”

Juda II Nesija (oko 230-286)

“Priča se da je Lenjin jednom izjavio kako je obezvrjeđivanje novca najbolji način uništenja kapitalističkog sustava.”

J. M. Keynes

Ekonomski ciklusi

“Najgori zločin prema radnim ljudima je poduzeće koje ne ostvaruje profit.”

Samuel Compers

Tržišna je privreda, po definiciji, nestabilna. Ne postoji jedan jedinstveni ekonomski ciklus, već istodobno djeluju mnogobrojni ciklusi koji se razlikuju po intenzitetu, s jedne strane, kao i vremenu, s druge strane. U ekonomiji se oni uobičajeno dijele na:

- kratkoročne ili poslovne cikluse 15 – 40 mjeseci,
- srednjoročne od 7 – 10 godine (Juglar, Marx) i
- dugoročne ili Kondradijeve cikluse.

Za našu su temu bitni Kondradijeve ciklusi koji traju 50-tak godina. Cijela ideja se temelji na inovacijama (ekonomisti ih nazivaju: epohalnim) kao što su parni stroj i temeljem njega željeznica, motor s unutrašnjim sagorijevanjem (automobil) i konačno, informacijska revolucija, čiji smo svjedoci.

Početak implementacije inovacije snažno dinamizira izmjenu privredne strukture, što je praćeno znatnim investicijama od kojih se dio investicija odnosi na restrukturiranje postojećih aktivnosti/kapaciteta, a dio na nove investicije. Izmjena privredne strukture može biti usporena, ali ne i zaustavljena recesijskim učincima drugih ciklusa. Ipak se u vremenu iscrpljuju mogućnosti implementacije epohalne inovacije i usporava se razvoj. Kada se privredna struktura prilagodi novim uvjetima, funkcionira po sličnim, ali ne istim kriterijima po kojim je funkcionirala prije epohalne inovacije. Novom inovacijom cijela priča počinje iz početka.

Uporedo s epohalnim inovacijama ostvaruju se inovacije koje ne nazivamo epohalnim, ali mogu znatno dinamizirati razvoj. Pri tome zbivaju se i derivacije inovacija koje sa svoje strane također dinamiziraju razvoj. Prema tome, danas smo svjedoci mnogobrojnih inovacija koje se implementiraju u gospodarstvo i tako “nikako da dođe” stacionarno stanje, kako sugerira opća teorija ravnoteže.

Kratkoročni ili poslovni ciklus karakterizira u fazi rasta inflaciju, rastuće kamatne stope, rastuće porezne prihode, realni rast nadnica, pad zaposlenosti itd. Nakon maksimuma nastupa depresija, sve navedene kategorije se najprije usporavaju, a potom slijedi njihovo smanjenje.

Kada je riječ o kretanju cijena u slučaju papirnog (nematerijalnog) novca u vrijeme depresije, cijene se ne smanjuju. Izuzetak je kada imamo slučaj monetarne politike identičan monetarnoj politici u uvjetima robnog novca kao što je zlato.

* Temeljeno na predavanju održanom na Institutu “Ruđer Bošković” 2. travnja 2008.

Inflacija

***“Investirajte u inflaciju,
to je jedina stvar koja raste.”***

Will Rodgers

Inflacija je stalan rast opće razine cijena. Definicija ima dvije karakteristike. Prva ukazuje na to da je inflacija monetarni izraz. Druga na njezino kontinuirano povećanje.

Prema tome, inflacija je u svojoj pojavnosti uvijek i svuda monetarni problem i ekonomisti općenito smatraju da inflacija stvara ozračje dinamične poslovne aktivnosti jer je redovna pojava u vrijeme booma. Međutim, sedamdesetih godina prošlog stoljeća, inflacija se ubrzavala a privredna aktivnost usporavala, pri čemu je značajno rasla stopa nezaposlenosti. Ekonomisti su taj “užas” kada cijene rastu uporedo s rastom stope nezaposlenosti nazvali stagflacija.

***“Inflacija je vješta kao džepar, zastrašujuća
kao provalnik i smrtonosna kao plaćeni ubojica.”***

Ronald Regan

Pojava stagflacije najprije je uzdrmla a potom i pokopala keynesijansku paradigmu i osigurala trijumfalni povratak monetarista i tzv. čikaške škole na čelu sa Miltonom Friedmanom. Pri tome valja imati u vidu da su ekonomija ponude, racionalna očekivanja itd. samo rukavac velike rijeke monetarizma.

Uobičajena je podjela inflacije na:

- psihološku i
- realnu.

Psihološka inflacija rezultat je očekivanja sudionika u procesu reprodukcije. Njezino liječenje odgovara i njezinom nastanku. Očekujemo inflaciju i imamo je. Očekujemo stabilne cijene i imamo ih. To se dogodilo 4. listopada 1993. godine. Narodna je banka fiksirala tečaj njemačke marke na četiri četvorke (njemačka je marka varijedila 4,444 HRD) i pozvala građane da kupuju marke u neograničenom iznosu. Stampedo kupovine njemačkih maraka je vrlo kratko trajao, čime je država pokazala vjerodostojnost. Kako je to bilo prvi antiinflacijski program nove države, rezultati nisu mogli izostati.

Realnu inflaciju dijelimo na:

- inflaciju potražnje,
- inflaciju ponude ili troškovnu inflaciju i
- strukturnu inflaciju, koja se nalazi na strani ponude.

Inflacija potražnje ukazuje na nesrazmjer veće potražnje pojedina, države i investitora u odnosu na ponudu koju im nude proizvođači. Kada je privreda otvorena, slučaj Hrvatske, tada inflacija potražnje nije moguća jer je svaku potražnju moguće zadovoljiti povećanim uvozom. Ukoliko se to odvija u uvjetima fiksnog ili, što je gore (opet slučaj Hrvatske) apreciranog tečaja, tada povećani uvoz djeluje stabilizirajuće na kretanje cijena. Cijena te i takve politike je rast inozemnog duga odnosno rasprodaje nacionalnog bogatstva.

Inflacija ponude obično se definira kao “spiralna cijena – nadnice” jer povećanje cijena gura nadnice na više razine kako, kao čimbenik poslovne kombinacije, ne bi smanjio svoj faktorski dohodak. Pri tome je nebitno da li cijene dižu nadnice ili nadnice dižu cijene. Keynes je u svojoj Općoj teoriji pokazao da ne postoji elastičnost nadnica na niže i, temeljem tog zaključka, tražio je aktivnu politiku države, što je opravdavao nedovoljnim korištenjem kapaciteta nacionalnog gospodarstva. I dok je on tvrdio da je ravnoteža posebni slučaj, njegovi oponenti su tvrdili da je njegova teorija posebni slučaj u okviru teorije opće ravnoteže.

Troškovnu inflaciju također imamo kada brže rastu cijene inputa kao što su to sirovine ili poluproizvodi, odnosno energija. Među-

tim, inflaciju troškova imamo i u slučaju kad se poveća porezno opterećenje poreznog obveznika, povećaju kamatne stope ili deprecira nacionalna valuta.

Strukturna inflacija kao što sama riječ govori je inflacija neprimjerene strukture gospodarstva, što u uvjetima otvorene ekonomije gubi na značenju. Proizvodnja dobara i usluga domaćeg porijekla temeljenih na domaćim inputima mogu “imati” strukturnu inflaciju. Naime, potrošači samo “tradable” dobra mogu kupiti na tržištu po svjetskom kriteriju ponude i potražnje. Postoji cijeli niz usluga i proizvoda koje kupujemo isključivo od (svejedno prirodnih ili drugim razlozima nastalih) monopola kao što je to npr. gradski prijevoz i slično, odnosno mlijeko, kruh i ostali proizvodi koji ne trpe velike troškove prijevoza.*

Navedenom valja, po mome mišljenju, pridodati i strukturne probleme države. Tako npr. Hrvatska danas ima više općina i gradova nego što je to imala bivša Jugoslavija. Pri tome nije nevažno naglasiti da su svi relevantni porezi u nadležnosti države, dok lokalnoj upravi i samoupravi ostaju fiskalno nebitni porezi. Sasvim je izvjesno da su politički razlozi uvjetovali ovakav dizajn lokalne uprave i samouprave. Općenito mislim da je hrvatsko društvo obilježeno mnogim strukturnim problemima koje je nametnula politika. Ili drugim riječima, što je isto, ustrojstvo hrvatske države je značajan izvor nestabilnosti, što se manifestira u porastu inflacije.

***“Mala inflacija je kao mala trudnoća –
ona hrani samu sebe i uskoro počinje
pokazivati znakove porasta.”***

Dian Cohen

Po mojem mišljenju inflaciju u pojavnom obliku valja razlikovati od čimbenika koji je kreiraju. Tako nam rast cijena od 5 % ne govori gotovo ništa osim da je rast cijena 5 %. Može postojati cijela lepeza država različitih obilježja (recimo nivoa razvijenosti) koje će imati istu inflaciju, recimo od 5 %. Svaka od tih zemalja imat će različite probleme koji imaju malo zajedničkog ako uopće imaju. Sumarni izraz, stopa inflacije predstavlja rezultat, pri čemu nije moguće znati kako je on nastao.

Inflacija je, prema tome, izraz entropije gospodarskog sustava na koji utječu mnogi čimbenici (realni i monetarni korigirani očekivanjima), s jedne strane i, s druge strane, inflacija je rezultat negativnih ili bar nedovoljno učinkovitih, procesa, pa ju nije moguće obuzdati u njezinom nepsihološkom dijelu u kratkom roku.

I dalje, u zavisnosti od karakteristika nacionalnog gospodarstva ovisit će cijena slamanja inflacije. Ne treba zaboraviti komentar Keynesa u vezi s izjavom Lenjina:

“Lenjin je zasigurno bio u pravu. Ne postoji profinjnjenje, sigurnije sredstvo za podrivanje postojeće društvene osnove od obezvrjeđivanja novca. Taj proces pokreće sve skrivene rušilačke ekonomske zakone, onemogućavajući istovremeno postavljanje ispravne dijagnoze.”

Razvoj gospodarstva temeljen na znanju ili zašto su razvijeni razvijeni, a nerazvijeni nerazvijeni

Znanje je temeljna proizvodna snaga društva. Akceleracija znanja i njegova primjena u gospodarstvu mnoge kanone klasične ekonomije čini neupotrebljivim. Naime, ekonomija kao znanost uspostavljena je na promatranju poljoprivrede i, potom, uspostavi manufakture kako su to prikazali F. Quesnay, A. Smith, D. Ricardo i

* Do koje je mjere ekonomska politika deformirala tržišne signale, pokazuje podatak da Hrvatska uvozi holandski krumpir.

K. Marx. Output je odnos rada i kapitala i ako nisu na djelu opadajući prinosi, tada se razmatra linearni rast outputa u odnosu na datu kombinaciju inputa. Tako je temeljna interpretacija proizvodnje data izrazom:

$$Q = C^\alpha + L^\beta; \alpha + \beta = 1,$$

što znači da je promjena zavisne varijable određena kombinacijom rada i kapitala, koju ekonomisti nazivaju izokvantom. Različita kombinacija rada i kapitala rezultira različitim outputom koji je konstantan. Statički pristup outputu ne odgovara kretanjima u realnom sektoru, što znači da je iz tako dane relacije "ispušten" razvoj.

Linearnost varijabli u ekonomiji je danas upitna. Vremensko trajanje procesa smanjuje se. Kod nekih proizvoda i usluga brže kod nekih sporije, ali tendencija nije upitna. I dok je nekad rad bio "posluživač" u proizvodnom procesu, on je danas aktivni čimbenik procesa reprodukcije; upravlja proizvodnim procesom. I sam je rad, temeljem obrazovanja, kapitaliziran i stoga ga nije moguće uspoređivati s radom iz vremena "proizvodnih traka". To ne znači da ne postoji rad koji je "posluživač", ali taj i takav rad ne doprinosi razvoju.

Jedan od najuglednijih ekonomskih teoretičara J. A. Schumpeter osporavajući teoriju opće ravnoteže uveo je pojam "stalnog stvaralačkog razaranja". Po njegovom mišljenju poduzetnici formiraju date čimbenike u nove kombinacije, čime mijenjaju proizvodne procese i tako umjesto stacionarnog stanja dinamiziraju razvoj. Promjene klasificira kako slijedi:

1. uvođenje novog dobra ili nove vrste već poznatog dobra,
2. uvođenje nove metode proizvodnje ili otprije poznate, ali nisu primijenjene u odnosnoj grani,
3. otvaranje novog tržišta za postojeće dobro,
4. nalaženje novog izvora sirovina ili poluproizvoda bez obzira da li je postojao ili je stvoren i
5. reorganizacija odnosne grane bez obzira da li se ona odnosi na stvaranje ili razbijanje monopola.

Po Schumpeteru u stacionarnom stanju nema inovacija, pa prema tome nema niti profita. Samo nova kombinacija čimbenika stvara profit jer je nova kombinacija čimbenika superiorna postojećim kombinacijama. Upravo proces stvaralačkog razaranja definira inovaciju kao temeljnu polugu razvoja.

Do japanske krize postojala je među ekonomistima dilema: što je važnije "što" ili "kako" proizvoditi. Naime, kao što je poznato, Japan je značajan dio svoga razvoja, kao što to danas čini Kina, temeljio na preferiranju oponašanja inovacija razvijenih zemalja. On je to činio na najučinkovitiji način. Istodobno je izdvajao znatna sredstva na istraživanje i razvoj s jedne strane i, s druge strane na obrazovanje, kako u kvalitativnom tako i kvantitativnom smislu.

Poznato je da pojedine privredne aktivnosti imaju svoj nivo učinkovitosti, što se manifestira putem dohotka/produktivnosti po zaposlenom. Što neka proizvodna metoda zahtijeva više minolog (implementirano u tehnologiji) i živog (nužni obrazovni nivo) rada, to je veličina novododane vrijednosti progresivno veća. Kada je neka grana blizu samog vrha, njezin razvoj nije moguć preferiranjem "kako" proizvoditi, već postaje bitno "što" proizvoditi. Biti lider u proizvodnji znači ulagati znatna sredstva u istraživanje i razvoj. Ovo mogu samo velike multinacionalne kompanije obično uz pomoć države. Naime, multinacionalne kompanije ne oskudijevaju kapitalom, već dostatnim brojem istraživača koji traže i nalaže nova rješenja. Upravo je zato povezivanje instituta pojedinih kompanija sa sveučilištima i znanstvenim institutima temeljna poluga razvoja. Ovo inicira i kontinuirano učenje koje danas nazivamo cjeloživotno obrazovanje. Nekad je cjeloživotno učenje bilo "privilegij" znanstvenika, a danas je to nužan uvjet razvoja nacionalnog gospodarstva.

Na Schumpetera nadovezuje se J. K. Galbraith svojom tehnostrukturnom koja je visokoobrazovana i kao mreža djeluje u odnosnoj multinacionalnoj korporaciji, koju naziva dijelom planskog sustava. Prema Galbraithu imamo tzv. planski sustav tvrtki koje upravljaju procesom i mnogobrojne poduzetnike koji se, uključivši "samoeksploataciju", prilagođavaju tržišnim kriterijima. Zaključak je jasan: teško je zamisliti da je razvoj, u ovom globalnom svijetu, moguć bez kompleksnih znanja.

Nerazvijene zemlje su nerazvijene upravo zato što im stanovništvo nije obrazovano, s jedne strane i, s druge strane, nedovoljno ulažu u istraživanje i razvoj. One su do te mjere inferiorne da nisu u stanju privući strane investicije multinacionalnih kompanija na svoje područje usprkos mnogim olakšicama. I kada uspiju koju kompaniju "nagovoriti", ta činjenica ne znači razvoj i boljitak jer znanje u osnovi neće transplantirati ako ne postoje nužni uvjeti u odnosnoj zemlji. Otuda radnici u nerazvijenim zemljama rade za mizerne nadnice koje im osiguravaju tek preživljavanje.

Inozemne investicije mogu podržati razvoj koji je prisutan, ali ga ne mogu pokrenuti.

Hrvatska inflacija jučer, danas, sutra

"Inflacija je kao grijeh – svaka ga vlada osuđuje i svaka ga vlada čini."

Frederick Leith-Ross

Prethodni, samoupravni sustav, funkcionirao je u uvjetima mekog budžetskog ograničenja. Nije to bila karakteristika samo našeg samoupravnog sustava već i svih tzv. socijalističkih zemalja. Model je funkcionirao putem maksimaliziranja prihoda, dok se rashodima nije pridavala posebna pažnja. Cijena inputa, ali i ostali rashodi, preuzimani su iz okružja, putem društvenih dogovora i samoupravnih sporazuma i potom uvećani za vlastite jalove fiksne i varijabilne troškove ugrađivani u prodajnu cijenu. Takva oligopolna samoupravna struktura, povezana s lokalnim političkim strukturama, naslijeđena je i postala je temelj sustava koji je uspostavljen osamostaljenjem države.

Uspostavom neovisne hrvatske države promjene su se odvijale nekritički i bez analitičke podloge. Takav je pristup nužno, pored ratnih razaranja, rezultirao još većom neučinkovitošću. Godine 1992. Željko Rohatinski i ja ponudili smo model slamanja psihološkog dijela inflacije i dali osnove za ekonomsku politiku koju je valjalo voditi. Cijelu priču smo, uz novu argumentaciju, ponovili 1993. godine. Konačno, 4. listopada 1993. godine donesen je tzv. Stabilizacijski program. Ja sam ga tada, kao i sada, nazvao Anti-inflacijskim programom iz jednostavnog razloga jer se Program odnosio na stabilizaciju cijena i imao je razrađen samo monetarni aspekt, dok je realni dio ekonomije, po običaju, ostavljen za sutra. Moja procjena se na žalost pokazala točnom i, kao što znamo, Stabilizacijski program nije zamijenjen razvojnim programom. Od tada potječu i mnoge neravnoteže u hrvatskom gospodarstvu. U namjeri da otvorim raspravu, 1995. napisao sam rad pod naslovom Ekonomska politika za 1995. godinu, u kojem sam predložio niz mjera koje su, po mome mišljenju, koje i sada zastupam, trebale dinamizirati privrednu aktivnost.

Da stvari do kraja dramtiziram, na 87. stranici spomenutog rada napisao sam:

"Mišljenja smo da realni dio inflacije ne bi trebalo smatrati nižom od 4 % mjesečno."

Nitko nije osporio moju tvrdnju iako je službena inflacija očičinjena nižom na godišnjoj razini u odnosu na moju postavku o mjesečnoj razini inflacije. Naime, kao što sam u spomenutom ra-

du napisao, remonetizacija i smanjenje brzine opticaja novca nakon prvog šoka u 1994. godini bila je dostatna da se proces reprodukcije neometano odvija. Oblaci su se nadvili, ali 1994. godine nisu primijećeni niti od profesionalnih ekonomista.

Godine 1995. dolazi do prvog velikog deficita robne razmjene s inozemstvom u iznosu od 3 milijarde dolara. I od tada Hrvatska stalno povećava trgovinski deficit s inozemstvom. Platna bilanca, do oporavka turizma, prati deficit trgovačke bilance. Deficit kao negativna štednja "zatvara" se bilo kreditima bilo prodajom obiteljskog srebra (izraz kojeg sam autor). Na kraju 1999. godine cijena mjerena inozemnim dugom doseže 10 milijardi dolara da bi se inozemni dug u vrijeme koalicije popeo na 20 milijardi dolara. Danas, početkom 2008. godine, inozemni dug je dosegao razinu od 50 milijardi dolara, što je više od 33 milijarde eura. Inače, analizu učinaka ekonomske politike prikazao sam u knjizi "Iluzija i stvarnost hrvatskog gospodarstva" (Rifin, 2007.).

"Inozemna pomoć sastoji se u oporezivanju siromašnih ljudi bogatih zemalja da bi se pomoglo bogatim ljudima siromašnih zemalja."

Bernard Rosenberg

Danas smo visoko zadužena zemlja koja pokriva uvoz izvozom tek 40 % s tendencijom daljnjeg smanjenja stope pokrivenosti. Nezaposlenost iako u padu i dalje je iznad materijalnih mogućnosti zemlje. Cijene su se pokrenule i inflacija u ovoj godini prema očekivanjima centralne banke neće biti manja od 5 %. Moje je mišljenje da bi inflacija mogla biti iznad 10 % ako... Kažem ako jer postoji mogućnost dodatnog zaduživanja u inozemstvu, što će stabilizirati cijene. Jednak učinak ima i prodaja obiteljskog srebra odnosno prirodno bogatstvo vrijedno više desetaka milijardi eura.

Hrvatska je, što svakako valja naglasiti, u proteklom razdoblju aprecirala tečaj kune, što je subvencioniralo domaće cijene. Država je temeljem potrošnog poreznog sustava ostvarila značajne porezne prihode. Osim toga deficit je rezultirao povećanjem raspoloživog proizvoda, što je omogućilo veće blagostanje građana. Istodobno je stabilizirao cijene i omogućio državi, kao što rekospo, dodatne porezne prihode. Jednog će se dana to morati vratiti. Kada? Teško je reći.

Po mome mišljenju rješenje valja tražiti u dinamiziranju privrednog razvoja. Hrvatska je monokulturna zemlja. Turizam kao djelatnost dominira gospodarstvom temeljem komparativnih, a ne konkurentnih prednosti. Pokojni profesor Supek bio je u pravu kada je predvidio da ćemo biti zemlja konobara i sobarica. Komparativne prednosti imaju svoju cijenu, ali i zaostajanje u razvoju ima

također svoju cijenu. Gubici u razvoju, u uvjetima nelinearnog vremena, mogu imati pogubne učinke. Ovo tim više ako se ima u vidu da je znanje i inovacija temelj razvoja. Ovom valja pridodati i obrazovni sustav. Jedan i drugi uvjet ne ostvaruju se preko noći, što znači da su potrebna znatna financijska i inozemstva kako bi se oni ostvarili. Činjenica da danas imamo malo, nije odgovor. Sutra ćemo imati manje nego danas i htjeli/nehtjeli morat ćemo jednog dana zagristi u kiselu jabuku.

Svakom je jasno da je u svjetskim razmjerima Hrvatska po svim kriterijima nevažna zemlja. Ali je također jasno da je nama, njezinim građanima, to zemlja koju smatramo bitnim elementom naše opstojnosti. Prema tome, potrebno je izvršiti dijagnozu stanja hrvatskog gospodarstva (vrijedi i za društvo u cjelini) kako bi se mogla definirati terapija i to ne u stabilizacijskom, već u razvojnom pogledu. Dio ekonomista među koje ubrajam i sebe smatra da je potrebno donijeti koncepciju i strategiju razvoja temeljem postojećih resursa, koje treba nadograditi novim resursima, temeljene na znanju, koje ćemo stvoriti primjerenim taktikama i operativnim politikama. Prvi je korak dinamizirati istraživanje i razvoj te utrošiti svu moguću energiju za podizanje općeg obrazovnog nivoa. Ostalo je priča bez sadržaja i smisla.

Inflacija je mjera nereda u hrvatskom gospodarstvu. Mišljenja sam da je gospodarstvo zaostalo i po svojoj strukturi pripada zemljama trećeg svijeta. Privredna struktura takvih obilježja objektivno nije u stanju dinamizirati razvoj i uvesti Hrvatsku kao subjekt u Europsku uniju. Postoje mišljenja da će probleme riješiti Europska unija. To su priče bez osnova. U svakoj zemlji postoje nerazvijeni dijelovi i socijalno ugroženi građani i nije realno očekivati da će razvijene zemlje nama pružiti pomoć umjesto svojim građanima i nerazvijenim područjima. "Welfare state" je napuštena kako bi se povećala konkurentna sposobnost nacionalnih ekonomija Europske unije. Postojećom ekonomskom politikom Hrvatska bi mogla ostati na začelju kolone. Pri tome, ne bez gorčine, moram reći da je Hrvatska bila lokomotiva u bivšoj Jugoslaviji, a danas podsjeća na vagon smješten na sporednom kolosijeku.

"Kad budući povjesničari budu opisivali naš način liječenja inflacije... najvjerojatnije će ga uspoređivati sa srednjevjekovnim metodama liječenja pijavicama."

Lee Iaccoca

"Statistika je poput bikinija: otkriva ono sugestivno, skriva ono vitalno."

Aaron Levenstein